

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 125/2538

นาง เบ้า สัตบุตธา โจทก์ นางสาว เกษร สัตบุตธา กับพวก จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 150, ป.พ.พ. มาตรา 155, ป.พ.พ. มาตรา 453, ป.พ.พ. มาตรา 1658, ป.ที่ดิน มาตรา 58 ทวิ, ป.ที่ดิน มาตรา 58 ทวิ

ย่อ / หลักกฎหมาย

พินัยกรรมแบบ เอกสารฝ่ายเมืองยกที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยทำขึ้นเพื่ออำพรางสัญญาซื้อขายที่ดินพิพาท พินัยกรรมซึ่งเป็น นิติกรรมอันแรกย่อมเป็นการแสดง เจตนาลงด้วยสมรู้ระหว่าง คู่กรณีที่จะไม่ผูกพันกันตามเจตนาที่แสดงออกมานั้นจึงย่อมตกเป็นโมฆะตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา155วรรคแรกส่วนนิติกรรมอันหลังคือสัญญาซื้อขายที่ถูกอำพรางไว้โดยพินัยกรรมซึ่งเป็นนิติกรรมอันแรกต้องบังคับตามบทบัญญัติของกฎหมายอันเกี่ยวกับนิติกรรมที่ถูกอำพรางตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา155วรรคสองเมื่อที่ดินพิพาทมีข้อกำหนดห้ามโอนภายใน10ปีตามประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา58ทวิและการโอนได้กระทำภายในกำหนดเวลาดังกล่าวถือว่าสัญญาซื้อขายที่ดินพิพาทมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามขัดแจ้งโดยกฎหมายจึงตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา150

คำพิพากษา

โจทก์ ฟ้อง ว่า โจทก์ อยู่กิน เป็น สามี ภรรยา ตาม ประเพณี โดย ไม่ได้จดทะเบียนสมรส กับ นาย เจริญ มี ทรัพย์สิน ที่ ทำ มา หา ได้ ร่วมกัน คือ ที่ดิน ตาม หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 1340ตำบล พระธาตุบังพวน อำเภอ เมือง หนองคาย จังหวัด หนองคาย ซึ่ง เป็น สิทธิ ของ โจทก์ ครึ่ง หนึ่ง แต่ มี ชื่อ นาย เจริญ เป็น ผู้ถือ สิทธิ ครอบครอง เมื่อ นาย เจริญ ถึงแก่กรรม โจทก์ ยื่น คำร้อง ขอเป็นผู้จัดการมรดก จำเลย ที่ 2 และ ที่ 3 ได้ ยื่น คำคัดค้าน อ้างว่านาย เจริญ ได้ ทำ พินัยกรรม แบบ เอกสาร ฝ่าย เมือง ยก ที่ดิน ให้ แก่ จำเลย ทั้ง สาม โจทก์ เห็นว่า พินัยกรรม ฉบับ ดังกล่าว เป็น โมฆะเพราะ นาย เจริญ ทำ พินัยกรรม ยก ทรัพย์สิน เกินกว่า ส่วน ของ ตน ให้ จำเลย ทั้ง สาม และ เป็น การ สำคัญผิด เพราะ มี บุตร ด้วยกัน ถึง 5 คนแต่ กลับ ให้ เฉพาะ จำเลย ทั้ง สาม ซึ่ง เป็น หลาน ขอ ศาล พิพากษา ว่าพินัยกรรม แบบ เอกสาร ฝ่าย เมือง ของ นาย เจริญ เป็น โมฆะ ทั้ง ฉบับ และ พิพากษา ว่า ที่ดิน ตาม น.ส.3 ก. เลขที่ 1340 ตำบล พระธาตุบังพวน อำเภอ เมือง หนองคาย จังหวัด หนองคาย กึ่งหนึ่ง เป็น ของ โจทก์ จำเลย ทั้ง สาม ให้การ ว่า ที่ดินพิพาท เป็น ของ นาย เจริญ คนเดียว โจทก์ ไม่มี ส่วน เกี่ยวข้อง นาย เจริญ และ โจทก์ ตกลง ชาย ที่ดินพิพาท ให้ แก่ นาง บุญกัน โดย นาย เจริญ และ โจทก์ ส่งมอบ การ ครอบครอง ให้ แก่ นาง บุญกัน และ รับ เงิน ซื้อ ขาย ครบถ้วน แล้ว ต่อมา โจทก์ และ นาย เจริญ จะ ไป จดทะเบียน เปลี่ยน ชื่อ ใน น.ส.3 ก. ให้ แก่ นาง บุญกัน แต่ ปรากฏว่า จดทะเบียน โอน ไม่ได้ นาย เจริญ และ โจทก์ กับ นาง บุญกัน จึง ตกลง ให้ นาย เจริญ ยก ที่ดิน ดังกล่าว ให้ แก่ จำเลย ทั้ง สาม ด้วย การ ทำ พินัยกรรม พินัยกรรม จึง สมบูรณ์ ตาม กฎหมายขอให้ ยกฟ้อง ศาลชั้นต้น พิพากษายก ฟ้อง โจทก์ อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ ภาค 1 พิพากษากลับ ว่า ที่ดินพิพาท กึ่งหนึ่ง เป็นของ โจทก์ พินัยกรรม แบบ เอกสาร ฝ่าย เมือง ของ นาย เจริญ เป็น โมฆะ จำเลย ทั้ง สาม ฎีกา ระหว่าง การ พิจารณา ของ ศาลฎีกา โจทก์ ถึงแก่กรรมนาย กะเจา

สัตบุตร์ ขอ เข้า เป็น คู่ความ แทน ศาลฎีกา อนุญาต ศาลฎีกา วินิจฉัย ว่า ปัญหา วินิจฉัย มี ว่า
พินัยกรรม ดังกล่าวมีผล สมบูรณ์ ตาม กฎหมาย หรือไม่ ที่ จำเลย ฎีกา ว่า พินัยกรรม มีผล
สมบูรณ์ใช้ บังคับ ได้ เพราะ เป็น เจตนา อัน แท้จริง ของ นาย เจริญ หา ได้ ทำ ขึ้น เพื่อ อำพราง
สัญญาซื้อขาย แต่อย่างใด นั้น เห็นว่า ใน ปัญหา ข้อ นี้ศาลอุทธรณ์ ภาค 1 ฟัง ข้อเท็จจริง มา
ว่าการ ทำ พินัยกรรม ของ นาย เจริญ เป็น การ อำพราง สัญญาซื้อขาย ที่ดินพิพาท ซึ่ง ศาลฎีกา
จำต้อง ถือ ตามข้อเท็จจริง ที่ ศาลอุทธรณ์ ได้ วินิจฉัย มา แล้ว และ เมื่อ ฟัง ข้อเท็จจริงว่า
พินัยกรรม ทำ ขึ้น เพื่อ อำพราง สัญญาซื้อขาย ที่ดินพิพาท พินัยกรรมซึ่ง เป็น นิติกรรม อัน แรก
ย่อม เป็น การแสดง เจตนา ลวง ด้วย สมรู้ ระหว่างคู่กรณี ที่ จะ ไม่ผูกพัน กัน ตาม เจตนา ที่ แสดง
ออก มา นั้น จึง ย่อม ตกเป็นโมฆะ ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 155
วรรคแรกส่วน นิติกรรม อัน หลัง คือ สัญญาซื้อขาย ที่ ถูก อำพราง ไว้ โดย พินัยกรรมซึ่ง เป็น
นิติกรรม อัน แรก ต้อง บังคับ ตาม บทบัญญัติ ของ กฎหมายอัน เกี่ยวกับ นิติกรรม ที่ ถูก อำพราง
ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 155 วรรคสอง เมื่อ ที่ดินพิพาท มี ข้อกำหนด
ห้ามโอน ภายใน 10 ปีตาม ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 58 ทวิ และ การ โอน ขาย ได้
กระทำภายใน กำหนด เวลา ดังกล่าว ถูได้ว่า สัญญาซื้อขาย ที่ดินพิพาทมี วัตถุประสงค์ เป็น การ
ต้องห้าม ชัดแจ้ง โดย กฎหมาย จึง ตกเป็น โมฆะตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา
150 และ เมื่อ ฟัง ว่าพินัยกรรม เป็น โมฆะ จึง ไม่จำต้อง วินิจฉัย ฎีกา ของ จำเลย ทั้ง สามใน ข้อ
ต่อไป ว่า การ ที่นาย เจริญ ทำ พินัยกรรม ยก ที่ดินพิพาท ให้ แก่ จำเลย ทั้ง สาม ซึ่ง เป็น หลาน
ถือว่า เป็น การ ตกทอด ทาง มรดก ไม่ต้องห้ามตาม ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 58 ทวิ
วรรคท้าย หรือไม่ พิพากษายืน

องค์คณะ

ผล อนุวัตินิติการ · สมปอง เสนเนียม · พิมล สมานิตย์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/125/2538>